

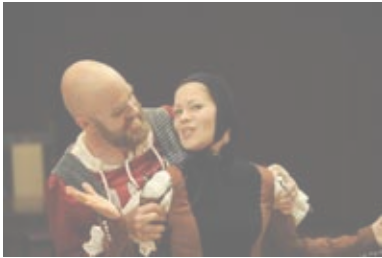
Trold kan tæmmes

Af William Shakespeare

SKOLEMATERIALE

Odense Teater 2009/2010

TROLD KAN TÆMMES

Af William Shakespeare

Spillested:

Store Scene, Jernbanegade 21, Odense C

Spilleperiode:

10. september - 6. oktober 2009

Iscenesættelse:

Jens August Wille

Scenografi:

Camilla Bjørnvad

Oversættelse:

Niels Brunse

Medvirkende:

Lucentio:

Morten Schaffalitzky

Tranio:

Michael Grønnemose

Baptista Minola, en rigmand i Padua:

Kurt Dreyer

Katerina, "Trolden", Baptistas ældste datter:

Mette Maria Ahrenkiel

Hortensio, en herre fra Padua, bejler til

Bianca:

Mikkel Stubbe Teglbjærg

Gremio, en gammel rigmand fra Padua,
bejler til Bianca/Skrædder/Modehandler:

Klaus T. Søndergaard

Biondello, Lucentios anden tjener:

Jacob J. Teglgård*

Vincentio, en gammel rigmand fra Pisa, far
til Lucentio:

Lars Lønnerup

Petruchio, en herre fra Verona, Katerinas
bejler:

Peder Dahlgaard

Grumio, Petruchios førstetjener:

Mikkel Trier Rygård*

Bianca, Baptistas yngste datter:

Christine Gaski

En enke:

Betty Glosted

Curtis, tjenestepige på Petruchios landsted/
Kammerpige hos Baptista:

Maria la Cour Brix-Jørgensen*

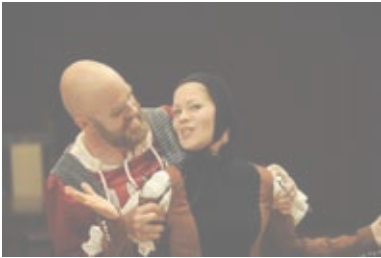
Tjener hos Baptista/Folk på gaden/Kro-
mand:

Anders Cornelius Zoffmann, Sune Roholt og
Jeppe Broni

Tjenere hos Grumio: Nikolaj, Filip
og Wienerbrød:

Anders Cornelius Zoffmann, Sune Roholt
og Jeppe Broni

* 3. års elever på Skuespillerskolen ved
Odense Teater

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse 3

Indledning 4

Handling og persongalleri 5

Hvem var William Shakespeare? 6

Tidslinie over William Shakespeares liv 6

Om Shakespeares dramatik 8

Hvordan er TROLD KAN TÆMMES blevet opfattet gennem tiden? 9

TROLD KAN TÆMMES 9

Dronning Elizabeth 10

Teatrene i London 11

Shakespeares teater 11

The Globe 12

Ingen kvindelige skuespillere 12

Publikum 13

Shakespeare på film 13

Det sjove frem for det romantiske 15

Uddrag af TROLD KAN TÆMMES 18

Uddrag på engelsk 24

Inspiration om emnet 29

Indledning

Hermed skolematerialet til Shakespeares komedie TROLD KAN TÆMMES.

TROLD KAN TÆMMES er et af Shakespeares mest omdiskuterede skuespil. Eftertiden har villet sætte mange prædikater på forestillingen, men i denne opsætning har Odense Teater søgt tilbage til stykkets oprindelse. Hvordan ville Shakespeare selv have spillet det?

Læs om hvordan TROLD KAN TÆMMES er blevet opfattet gennem tiden, og om hvad der er tankerne bag denne version.

Kvinder og mænd kæmper og har altid kæmpet med hinanden i den hjemlige krigszone og "Det kan vi godt tåle at grine af engang imellem" som instruktør Jens August Wille siger i et interview, som du kan læse inde i materialet.

Der er desuden tekster om Shakespeare, hans teater og om periodens teaterliv. Du kan læse lidt om, hvordan historien i TROLD KAN TÆMMES har været inspiration til mange forskellige teaterstykker og film.

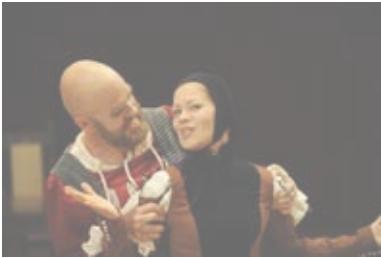
Der er desuden et uddrag fra stykket både på dansk og på engelsk.

Vi håber, at materialet kan inspirere til arbejdet med forestillingen.

God fornøjelse

Dette skolemateriale er skrevet af Odense Teater, Lars Maarup, John Bøttiger og Anette Ståhl alle tre fra Skolekontakten. Skolekontakten er lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser.

Hvis du har kommentarer eller spørgsmål til materialet er du velkommen til at kontakte Line Hede Simonsen i Odense Teaters Presseafdeling på line@odenseteater.dk eller pr. telefon 63139253.

Handling og persongalleri

Hvem tæmmer egentlig hvem?

Det er spørgsmålet i Shakespeares veloplagte, klassiske komedie TROLD KAN TÆMMES.

Det slår gnister mellem vildbassen Katerina og den selvsikre Petruchio, der må ty til barske metoder, for at vække Katerinas trodsige kærlighed. Kan han tæmme hende? Og skal han det?

Katerina er rasende og led og ked af sit liv. Det er måske heller ikke så mærkeligt: Alle vil giftes med hendes søde lillesøster Bianca, men den fanden-i-voldske Katharina er for stor en mundfuld for de fleste mænd. Som om det ikke var nok, har søstrenes far, adelsmanden Baptista besluttet, at ingen får Bianca, før Katharina er blevet afsat.

Men så tager den kække og dumdristige lykkeridder Petruchio udfordringen op. Mod et løfte om en klækkelig medgift vover han pelsen og frier til Katerina. Og så begynder Petruchios kvaler for alvor. Hvem vinder? Måske vinder de hinanden.

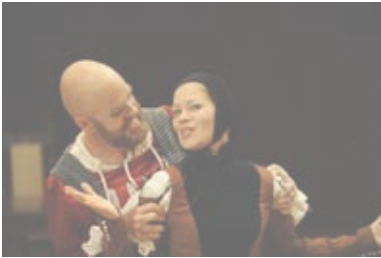
Hvem var William Shakespeare?

William Shakespeare (1564 – 1616)

Tidslinie over William Shakespeares liv

1564	Født i Stratford-upon-Avon, England
1582	Gift med Anne Hathaway
1583	Datteren Susanna fødes
1585	Tvillingerne Hamnet og Judith fødes
1586-92	De 'forsvundne' år
1592	Allerede en kendt teaterforfatter i London
1594	Medlem og medejer af et nyt vigtigt teater kompagni: The lord Chamberlain's Men
1594-1612	Skriver i denne periode mindst to stykker om året til sit kompagni der ofte spiller for dronning Elisabeth I.
1596-7	Køber det næststørste hus i Stratford og gentlemantitlen

- 1599 Bliver medejer af det prestigefyldte skuespilhus 'The globe'
- 1603 Dronning Elisabeth dør, James 4. af Skotland bliver Kong James I. af England. The Lord Chamberlains Men bliver til The Kings Men.
- 1611 Trækker sig tilbage og flytter til Stratford
- 1616 Dør

På Shakespeares tid var der ikke nogen tradition for at skrive biografier. Der var ingen nysgerrige journalister, der ville have hans kommentar til det ene og det andet og desuden var skuespillere og dramatikere slet ikke en type personer man anså for vigtige, med mindre de var indblandet i en spændende skandale. Det vi med sikkerhed ved om Shakespeare er at han har eksisteret. Vi ved fra kirkebøgerne, hvornår han selv, hans forældre og hans børn er døbt. Vi ved, hvornår han er blevet gift ligesom vi også ved, hvornår han blev begravet.

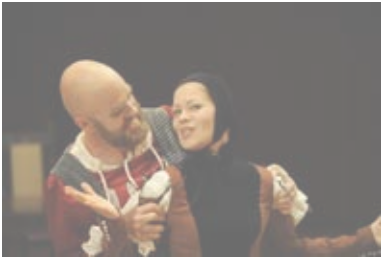
Derudover findes der en lang række anekdoter, som er svære at kende til pålideligheden af. Desuden refererer forskellige litterære kilder til Shakespeares værker, men de fortæller ikke noget om hvem Shakespeare selv var. Der er også en smule korrespondance, Shakespeares testamente med mere. Derudover er der selvfølgelig alle hans værker, men reelt kan vi ikke vide, hvad der er hans egne erfaringer og hvad han digter.

William Shakespeares far, John Shakespeare, var en af byen Stratfords rigeste borgere, en dygtig handskemager, der indtog flere tillidsposter i byen i sin levetid. Hans mor, Mary Arden, kom fra en gammel velanset familie. Shakespeares familie var sandsynligvis katolikker. William var det tredje barn og første søn.

William Shakespeare har sandsynligvis gået på den lokale latinskole, hvor der var gode undervisere fra Oxford og Cambridge. I 1582 gifter han sig 18 år gammel med den 26 årige Anne Hathaway og hun føder deres førstefødte, Susanna, 5 måneder efter. To år senere får de tvillingerne Judith og Hamnet. Hamnet dør 11 år gammel. Begge døtre bliver gift før Shakespeares død i 1616. På dette tidspunkt havde han trukket sig tilbage fra Londons teaterliv og boede i Stratford.

Han blev tilsyneladende en relativt velhavende mand. Han købte flere ejendomme i Stratford-upon-Avon og af hans testamente fremgår det, at han havde en del af værdi, både ejendom og løsøre, at efterlade til sine efterkommere.

Man ved ikke hvorfor og hvornår Shakespeare kom til London, men i 1592 dukker hans navn op i Londons teaterliv. Han er både skuespiller og dramatiker, men berømmes mest for sine stykker.

Om Shakespeares dramatik

Shakespeare vides at have skrevet omkring 39 stykker. Hans stykker bliver ofte opdelt i tragedier, komedier og historiske dramaer. Blandt hans mange stykker kan nævnes: RICHARD III, ROMEO OG JULIE, EN SKÆRSOMMERNATSDRØM, KØBMANDEN I VENEDIG, SOM MAN BEHAGER, HELLIGTREKONGERSAFTEN, HAMLET, OTHELLO, KONG LEAR, MACBETH, ET VINTEREVENTYR og STORMEN. Desuden har han skrevet sonetter og digte.

Hans stykker er blevet spillet siden, dog ofte i bearbejdede versioner. Senere er man vendt tilbage til de originale versioner. Men hvad er det der gør, at Shakespeares dramatik bliver ved med at være spændende?

"Shakespeare er mere end nogen anden forfatter, i hvert fald mere end nogen nyere forfatter, det almenmenneskelige skildrer. Han viser sine læsere et uforfalsket spejlbillede af menneskets liv og færden. Hans skikkelser præges ikke af lokale sædvaner, som er ukendte i resten af verden; eller af faglige særegenheder, der kun påvirker et fåtal; eller af svingende moder og tidsbestemte anskuelsers tilfældigheder. De er sande børn af det fællesmenneskelige, som verden altid frembringer, og den opmærksomme altid kan finde. Hans personers ord og handlinger udspringer af de almene følelser og grundsætninger, som rører sig i ethvert sind og holder livet i gang. I andre forfatters værker er personerne for ofte individer. I Shakespeares er de i almindelighed typer."

Dr. Johnson i sit forord til Shakespeare i 1765.

TROLD KAN TÆMMES

TROLD KAN TÆMMES er et af Shakespeares mest omdiskuterede stykker. Nogle er endda gået så vidt som til at ønske stykket glemt og begravet.

Da Odense Teater opførte stykket i sæsonen 1980-81, havde Johannes Møllehave gendigtet teksten og kaldt den for Trolde Tæmmes. Det er typisk for Møllehave at tænke over sproget og ikke lade sig nøje med det, der ligger lige for. Shakespeares titel – *The Taming of the Shrew* – siger det samme: Vi skal nu se trolden blive tæmmet; men den mest brugte danske gengivelse, *Trolde kan tæmmes*, åbner imidlertid for en fortolkning: Trolde kan tæmmes, men kan Katerina?

Der findes kommentarer tilbage fra 1667. Nogen har fundet stykket åndsvagt, nogen at det var meget morsomt. Andre har ment at stykkets to plots var fint sat sammen og endnu andre har set tæmningen som en opvisning i, at den ene perverterede dårskab afløser den anden.

Først i det 20. århundrede begyndte kvindesyn og det kønspolitiske tema at dukke op og i en årrække har det været svært at spille stykket, fordi det – taget for pålydende – er et slemt stykke mandschauvinisme. Dertil kommer at Petruchio ikke er en romantisk elsker, og Katerina ikke en elskelig heltinde.

Om Shakespeare har været mandschauvinist eller snarere – hvad man godt kan tiltro ham – har ment at stykket skulle spilles med et glimt i øjet, er naturligvis svært at vide. Men det anstrengte forhold mellem de to hovedpersoner har givet Shakespeare mulighed for, at skrue nogle samtaler sammen, der er vittige – i begge betydninger af ordet: Morsomme og fyldt med vid.

TROLD KAN TÆMMES er en af Shakespeares tidligste komedier, skrevet i 1594 eller tidligere. Sidehandlingen om Bianca og Lucentio er baseret på en ældre italiensk komedie, mens historien om Petruchio og Katerina var en fortælling der optrådte i mange udgaver, blandt andet som en folkevise, som Shakespeare sandsynligvis har kendt. I de fleste versioner, også i Odense Teaters udgave, udelades en tredje handling eller rammefortællingen: Om en bonde der beruset falder i søvn, og findes af nogle adelsmænd, der beslutter at lave sjov med ham – de klæder ham fint på og... ja, vi ser hvor Holberg fik inspirationen til jeppe - litterært tyveri var tidligere normen snarere end undtagelsen.

Stykket er ikke så fyldt med kendte citater som mange af Shakespeares andre stykker: Der er ingen 'to be or not to be' eller 'My kingdom for a horse' her. Det eneste citat, der er rigtig kendt, er Petruchios (næsten) sidste ord til Kate: "Come on and

kiss me, Kate” - som blev titlen på Cole Porters musical fra 1948, KISS ME KATE, om en flok skuespillere, der skal opføre THE TAMING OF THE SHREW, og bag scenen lever et liv, der drager mange paralleller til begivenhederne på de skrå brædder.

Arbejdsspørgsmål

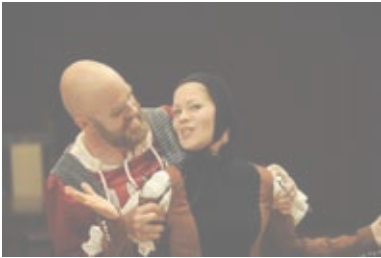
I Odense Teaters version af TROLD KAN TÆMMES er rammefortællingen udeladt - og dog. Prøv at beskrive hvordan rammefortællingen er lavet i denne version og reflekter over, hvad den betyder for stykket.

Dronning Elizabeth 1.

Elizabeth 1 (1533 - 1603)

Dronning Elizabeth 1. regerede England i 45 år fra 1558 - 1603. Ved behændigt at undgå ægteskab beholdt hun selv magten i hele regeringsperioden. Var hun blevet gift var magten overgået til hendes mand.

I hendes regeringsperiode blomstrede det engelske teaterliv vældigt op. Elizabeth 1. har således lagt navn til betegnelsen 'det elizabethanske teater' som man tit kalder den teaterform, der opstod på Shakespeares tid. Den protestantiske Dronning Elizabeth var en intelligent og kultiveret dame, der talte mange sprog og var rap i replikken. Elizabeth holdt af at more sig - at spille, synge, danse - og at se teater.

Teatrene i London

Det var altså gode tider for teatret i England fra slutningen af 1500-tallet og i første halvdel af 1600-tallet. Teaterkompagnier og skuespil-huse skød op overalt langs Themsen. Interessen for teatret var stor, det tiltrak mange håbefulde talenter, der blev produceret meget, og der blev eksperimenteret med teaterformen og skuespil-lerkunsten. Den allerførste bygning opført til teaterformål var "The Red Lion", bygget i 1567 af John Brayne. Dette teater havde samme form som tidens kroer med en åben gård, hvor der var placeret en scene.

Brayne var svoger til James Burbage, der i 1576 opførte det første af den slags runde teatre af træ, vi oftest forbinder med det elizabethanske teater. Burbage kaldte dette teater for "The Theatre". Da "The Theatre" hurtigt blev en succes, fulgte andre Burbages eksempel, og frem til 1642 blev der opført 10 offentlige teatre i og udenfor London.

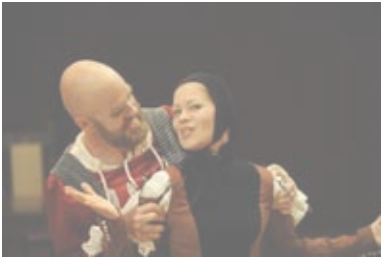
Der var to typer teatre i brug i London på Shakespeares tid; de udendørs, åbne teatre, kaldet offentlige teatre, hvor der var publikum fra alle samfundslag. Så var der de indendørs teatre, de såkaldt private, der spillede for et aristokratisk publikum. teatrene har ikke været helt ens, men de har haft generelle træk tilfælles.

De mange nye teatre gav også stor efterspørgsel på stykker. Shakespeare er den mest kendte af sin tids dramatikere, men han var langt fra den eneste. Man producerede et nyt stykke ca. hver 3. uge. Et nyt stykke indgik i det vekslende repertoire indtil det ikke var populært længere.

Shakespeares teater

Shakespeare blev i 1594 medlem af et teaterkompagni, kaldet "The lord Chamberlains Men", som han blev sammen med gennem hele sin teaterkarriere. Shakespeare skrev de fleste af sine stykker til denne trup.

Shakespeares kompagni spillede på "The Theatre" og måske på "The Swan", indtil

lejekontrakten på den jord, som "The Theatre" var bygget på udløb, og ejeren af "The Theatre" skilte bygningen ad og brugte tømmeret til at bygge et nyt teater, kaldet "The Globe". I 1599 rykkede Shakespeare og hans trup ind på det nybyggede "Globe", som de blev medejere af.

"The Globe" stod på Themsens sydlige bred, i et driftigt handelsområde ved Southwark. Stedet var allerede befolket af et stort antal kroer, konkurrerende teatre og ikke mindst populære udflugtsmål, som bordeller og arenaer for tyre- og bjørnekampe. Da James I overtog magten efter Elizabeth i 1603 kom "The Lord Chamberlains Men" under kongens protektion og skiftede navn til "The King's Men".

The Globe

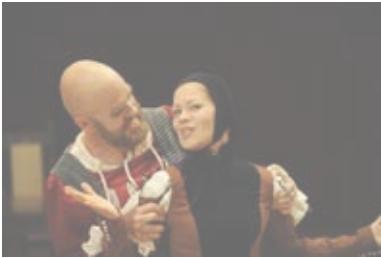
I 1989 fandt arkæologer fundamentet til teatrene "The Rose" og rester af "The Globe" under Southwark Bridge Road. Sammen med De Witts tegning lå disse fund til grund for en rekonstruktion af "The Globe". I 1997 stod denne "Globe" færdigopført, tæt ved det sted, hvor Shakespeares "The Globe" lå. Til at rekonstruere "The Globe" har man brugt materialer og arbejdsmetoder, der lå så tæt på de originale som muligt. Helt autentisk er den nye teaterbygning måske ikke, men den er et godt bud på hvordan "The Globe" kan have set ud. Hver sommer bliver der spillet teater her, næsten på samme vilkår som på Shakespeares tid; under åben himmel og uden brug af kunstigt lys.

"Udenfor byen er der nogle teatre, hvor engelske skuespillere næsten hver dag viser komedier og tragedier for et talrigt publikum; forestillingerne afsluttes med forskellige danse ledsaget af fremragende musik og begejstret bifald fra de tilstedeværende. Ikke langt fra disse teatre, der alle er bygget af træ (...)"

(Paul Hentzner, tysk turist i London, 1598)

Ingen kvindelige skuespillere

Der var ingen kvindelige skuespillere på Shakespeares tid. Det var normalt, at der i hver skuespillertrup var 4-6 unge skuespiller-lærlinge tilknyttet. Det var unge drenge, der endnu ikke havde fået skæg og hvis stemmer ikke var gået i overgang, der spillede ungpige roller. De ældre kvinder, der godt måtte være lidt grovere i det, blev spillet af de voksne, mandlige skuespillere.

Publikum

Det var et sammensat publikum Shakespeare og hans trup spillede for. Alle samfundslag var repræsenteret - hoffet fik dog private forestillinger indendørs. Det sammensatte publikum kan man for eksempel aflæse i Shakespeares skuespil, hvor der er noget for enhver smag.

Der var liv og glade dage ved en teaterforestilling på Shakespeares tid. Stemningen har nok kunnet sammenlignes med stemningen ved en fodboldkamp i vore dage. Folk kom ikke på grund af finkulturel kærlighed til litteratur, men for at mødes og få fortalt en medrivende historie. Publikum gik i lige så høj grad i teatret for at lytte, som for at se.

Det elizabethanske publikum var vant til at modtage vigtig information gennem offentlig oplæsning, og mindre vant til selv at læse eller se billeder, og derfor ikke så visuelt orienterede, som vi er i dag.

Arbejdsspørgsmål

Prøv at tænke over eksempler på hvordan TROLD KAN TÆMMES kan henvende sig til mange forskellige slags publikum?

Shakespeare på film

Gendigtning eller vanhelligelse?

Humor og moral er bundet til tid og sted. Når man sætter et af Shakespeares mere end 400 år gamle komedier op, forlanger tilskueren at finde konflikterne løst på en måde, der er acceptabel for hendes/hans tid. Stykkets humor skal balancere inden for rammerne af tidens moral – være politisk korrekt. TROLD KAN TÆMMES kan opfattes som mandschauvinistisk, men stammer også fra en tid, hvor kvindens stilling var en helt anden – nemlig mandens ejendom. Måske var det kun mændene, der morede sig, da Shakespeare satte stykket op i 1594? Vi ved det ikke. I hvert fald ved vi, at 70'ernes rødstrømper ikke brød sig om teksten.

Spørgsmålet er, om man kan tillade sig at lave om på mesterens værker? Som nævnt er der i mange af Shakespeares dramaer eksempler på begavet, litterært tyveri/lån. Mon ikke Shakespeare ville acceptere, at der hugges en hæl og kappes

en tå. Mange opsætninger af TROLL KAN TÆMMES er blevet mere eller mindre gendigtet i et forsøg på at ramme tidens humor og kønsrolletrend for at få publikums latter frem. I Johannes Møllehaves førnævnte gendigtning spillede en kæmpe motorcykel en væsentlig rolle som rekvisit. Hvem, der kørte kværnen, og hvem, der måtte indtage bagsædet, var selvfølgelig afgørende. Kønsrolledebatten kogt ned til et spørgsmål om placeringen på en af vor tids potensforlængere.

The Globe goes to Hollywood

Mange af Shakespeares værker er blevet filmet - i filmens barndom som "filmteater", senere i en mere fri, filmisk fremstilling og knap så tæt op ad originalen. Rigtig mange fortolkninger af Shakespeare har fundet vej til filmlærredet, og dette gælder også for TROLL KAN TÆMMES. En filmudgave af KISS ME KATE var en stor succes. De senere år har budt på mange filmiske fortolkninger af de gamle komedier og dramaer - nogle med rigtig stort held.

10 THINGS I HATE ABOUT YOU er en ungdomsfilm lavet på baggrund af TROLL KAN TÆMMES. 1500-tallets Padua er skiftet ud med en amerikansk high school, anno 1999. Katharina (Kat) er her ikke en noget overmoden furie, der påfører mændene kastrationsangst, men en high schoolpige, der bare ikke gider "bruge sit liv til at leve op til folks ønske om, hvordan hun skal være." Hun er på trods af al sin aggressivitet et stræbsomt, men misforstået, dydsmønster. Hun spiller fodbold (soccer) og lader bestemt ikke drengene noget efter i fysisk udfoldelse.

Der er indimellem langt fra film til det oprindelige forlæg, men Shakespeare har på mange måder sin plads i filmen: Da Camerons ven (filmens Lucentio og Tranio) skal score sin udkårne, er det med hjælp fra mesteren selv. Han citerer Shakespeares sonetter, og pigen bliver som smør i hans hænder. Og da han forærer hende en kjole, model 1594, og selv optræder i Shakespearekostume, falder alle forsvarsværker.

Arbejdsspørgsmål

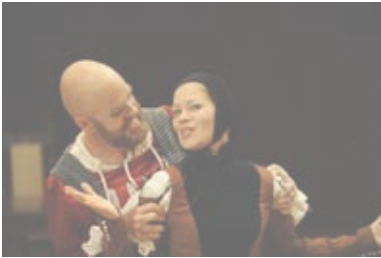
Se filmen og drag paralleller mellem originalteksten og filmen.

Hvordan svarer filmens personer til den oprindelige komedie?

Hvilke konflikter har afløst originalens?

Find ligheder og forskelle i miljø, forholdet mellem rollerne, kønroller etc.

Er det en god idé at omskrive mesterens sonetter til high school slang?
Overlever teksten?

Det sjove frem for det romantiske

- Samtale med iscenesætter Jens August Wille

Når du siger at TROLD KAN TÆMMES først og fremmest er en komedie, hvad mener du så?

"Det ER jo en komedie. Men når jeg har sagt at det først og fremmest er en komedie, så er det fordi, man kan vægte en let og lys komedie som TROLD KAN TÆMMES, så den bliver mere eller mindre romantisk. Hvis komedier bliver meget romantiske, er de måske ikke altid så sjove. På den måde kan man sige, at jeg har lagt vægt på det sjove frem for det romantiske, uden at det romantiske forsvinder. Men TROLD KAN TÆMMES er nogle gange blevet sat op med så meget fokus på romantikken, at man næsten har glemt, at det også skal være sjovt. Så jeg har ledt efter de ting, der gør historien sjov. Og det er for eksempel det latterlige ved mænd og kvinders kampe – ikke fordi jeg ved, hvad man skal gøre ved det – men der er et eller andet sindssygt ved, at vi slås så meget. Og det tror jeg godt, vi kan tåle at grine af engang imellem."

Hvad er essensen af TROLD KAN TÆMMES for dig?

"TROLD KAN TÆMMES har et dobbeltplot. Det vil sige, at der er flere forskellige historier i samme skuespil. Vi har prøvet at dyrke det sjove i kærlighedshistorierne: For eksempel det fjollede ved at være forelsket og det fjollede i at være meget stolt.

Hvordan opfatter du Petruchios og Katerinas forhold?

"I forhold til vores fortolkning af Katerina og Petruchios forhold er Petruchio ikke bare en macho, der kommer og tæmmer Katerina. I denne fortolkning er han mere irrationel og mærkelig, lidt inspireret af Klods Hans. Han er en person, der gør det omvendte af det, man forestiller sig han vil gøre. Ligesom Klods Hans når prinsessens hjerte ved at få hende til at grine, når Petruchio ind igennem den skal af surhed, som Katerina har skabt om sig selv."

"Det er en historie om en kvinde der bliver tæmmet. Men hun bliver tæmmet på en meget mærkelig måde - med galskab. Noget af galskaben består blandt andet i, at selvom Petruchio udsætter Katerina for alskens genvordigheder, så taler han hele tiden som om han gør det i kærlighedens navn. "Jeg slår min kat ihjel med kærlighed, drukner hendes arrigskab med kærlighed."

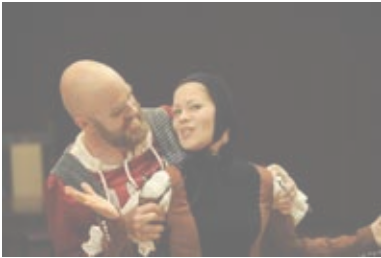
Hvordan har du grebet iscenesættelsen an?

"I vores fortolkning er Bianca, Katerinas dydige lillesøster med de mange bejlere, slet ikke så dydig, når det kommer til stykket. Hun er sød og ombejlet, men hun er ikke nødvendigvis dydig. Hun snor mændene, inklusive sin far, om sin lillefinger, men dydig er hun ikke. Ligesom i det virkelige liv kan vores forskellige måder at omgås sex på være ganske morsomt."

"Der er en masse seksuelle, vulgære og virkelig platte undertoner i stykket, men samtidigt er det også et stykke, der handler om ægte kærlighed og hvordan to mennesker prøver at mødes. Der er mange lag i det. Det er jo det Shakespeare blandt andet gjorde så eminent: Han kunne blande det platte og det alvorlige og være sjov med vid. Der er hele tiden nye ting at hente i det. Både platte og alvorlige ting og det beriger virkelig stykket."

Hvordan spiller I stykket?

"Vi har taget en beslutning om at være meget klassiske. Vi har ikke flyttet os ud af renæssancen. Renæssancen er vores ramme, og så tager vi heller ikke perioden mere alvorligt end det. Vi bruger renæssancen som reference. Kostumerne og musikken er fra den periode. Der er ikke pludselig noget med, at vi er på månen eller nede i Netto. Vi spiller virkelig stykket i den tid, som det er tænkt ind i. Uden at vi prøver

at lave et museum. Vi spiller på vers, så godt vi nu kan. Blankverset laver en særlig rytme. Det skal spilles elegant, sådan at versene ikke kommer til at stå i vejen, men sådan at det, når det lykkes, kan få scenen til at flyve af sted. Men det er ikke lige i den ydre form, at eksperimenterne bliver lavet i denne her forestilling. På den måde får man også mulighed for at komme ret tæt på den måde, man måske spillede Shakespeare i hans egen samtid. Vi forsøger at komme tæt på udgangspunktet. Og det er også derfor vi har valgt, at gøre Petruchio til denne gøgleragtige figur. Det tror jeg er den måde figuren også er tænkt fra Shakespeares side. Men han er ikke altid spillet på den måde, han er tit blevet spillet som en stor macho.”

”TROLDE KAN TÆMMES er i perioder blevet problematiseret. Hvordan forholder I jer til det?

”Her er en historie om en meget arrig kvinde, der bliver god igen. Jeg tror ikke Shakespeare tænkte stykket som kvindeundertrykkelse. På hans tid var der egentlig slet ikke diskussion om kvindens stilling. Men han har helt sikkert levet i en tid, hvor kvinder har brokket sig. Kvinder har altid brokket sig. Jeg vil sige det sådan, at guderne skal vide, at der er brug for at vi, både her og mange andre steder i verden, diskuterer hvordan kvinder skal være tilstede i samfundet. Men det er ikke det stykket handler om. Det handler mere om den måde kvinder og mænd kæmper med hinanden i parforholdet. Der har været og der vil altid være en magtkamp mellem mænd og kvinder på den måde. Det er jo heller ikke noget nyt, at kvinder altid har haft meget magt i konstellationen mand og kvinde. De har haft sindsygt meget magt. Det er måske nærmere noget, man måske har glemt i denne her snak om kvindeundertrykkelse”

”TROLDE KAN TÆMMES foregår i den hjemlige krigszone og diskuterer ikke kvindens position i samfundet. Det handler om magtkampen mellem parret hjemme. Jeg tror der er mange moderne par, der vil kunne genkende sig selv i det.”

Arbejdsspørgsmål

Hvordan opfatter du Katharinas og Petruchios forhold?

Hvad handler stykket om efter din mening?

Uddrag af TROLD KAN TÆMMES

2. akt, scene1

(Katerina ind.)

PETRUCHIO:

God morgen, Kat, det hører jeg I hedder.

KATERINA:

Så vil jeg mene I er meget tunghør
For jeg har altid heddet Katerina.

PETRUCHIO:

Der lyver du, jeg ved du hedder Kat.
Kat slet og ret, sød Kat og arrig Kat,
men Kat, den bedste Kat i kristenheden,
fru Kat af Kattenborg, min sukker-Kat,
min lille deli-Kat, og derfor, Kat,
lad mig fortælle dig, mit hjertes Kat,
at jeg har hørt din dyd og mildhed prist
i alle byer, din skønhed højt berømmet,
men ikke nær så højt som du fortjener;
dét har bevæget mig.

KATERINA:

Du sir bevæget?

Ja, så er du vist be-væget med en væge
så fyr og flamme som et nytændt lys.
Så prøv at gøre som et lys: gå ud.

PETRUCHIO:

Nej tak, jeg står fint her.

KATERINA:

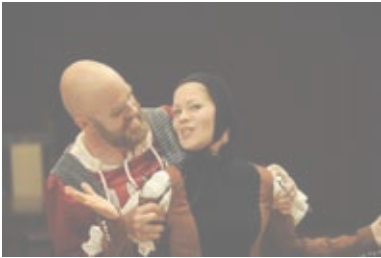
Ja, som et møbel.

PETRUCHIO:

Godt, som et møbel. Kom og sæt dig på mig.

KATERINA:

Ja, I er skabt til byrder, som et æsel.

PETRUCHIO:

Og I er skabt til byrder, som en kvinde.

KATERINA:

Men er dog ikke noget øg, som Jer.

PETRUCHIO:

Nå, jeg vil ikke ligge dig til byrde,
Jeg lægger ringe vægt på lette piger.

KATERINA:

Min lethed er for svær for tunge drenge
Fordi jeg gir igen i vægtig mønt.

PETRUCHIO:

Pung ud, sig frem.

KATERINA:

Den snuppede I kvikt.

PETRUCHIO:

Skal høgen snuppe dig, min turteldue.

KATERINA:

Hvad om det var en høg, I tog for due?

PETRUCHIO:

Åh nej, nu er I arrig, som en hveps.

KATERINA:

I så fald bør I vogte Jer for brodden.

PETRUCHIO:

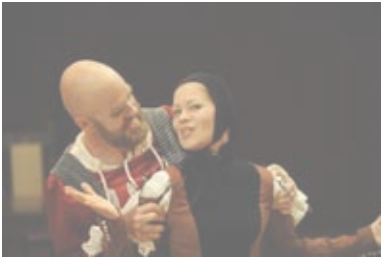
Den har jeg tænkt mig snart at rykke ud.

KATERINA:

Hvis ellers fjolset vidste hvor den sad.

PETRUCHIO:

Det ved enhver, en hveps har jo sin brod -
i underlivet.

KATERINA:

Nej, i tungen.

PETRUCHIO:

Tungen?

KATERINA:

I Jeres tunge, når den bolttrer sig så lavt.
Farvel, den spøg var under bæltstedet.

(Hun vender sig for at gå.)

PETRUCHIO:

Min tunge under Jeres bæltsted?
Nej, Kat, jeg er da adelsmand...

KATERINA:

Det får vi se.

(Hun slår ham.)

PETRUCHIO:

Jeg slår dig, hvis du prøver dét igen.

KATERINA:

Så mister I det adelskab I har -
at slå en dame er uridderligt

PETRUCHIO:

Så tænker jeg, du slog mig til din ridder.

KATERINA:

I tjener Jeres sporer som en hane.

PETRUCHIO:

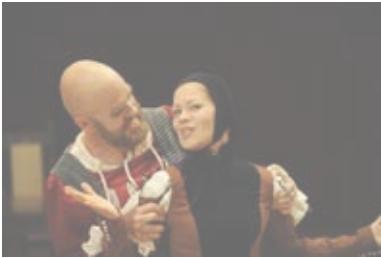
En tjenlig hane, bare du er hønen.

KATERINA:

I galer op, men I er høneræd.

PETRUCHIO:

Nej, Kat, nu må du ikke se så sur ud.

KATERINA:

Det plejer jeg, når jeg ser sure løg.

PETRUCHIO:

Vær nu lidt sød, her er jo ingen løg.

KATERINA:

Åhjo, det er der skam.

PETRUCHIO:

Så vis mig hvor.

KATERINA:

Jeg har desværre ikke noget spejl.

PETRUCHIO:

Åh, det er mig du mener?

KATERINA:

Det var kvikt.

I fatter hurtigt i så ung en alder.

PETRUCHIO:

Ja, jeg er alt for ung og fyrig til dig.

KATERINA:

Og dog er I så rynket.

PETRUCHIO:

Af bekymring.

KATERINA:

Men det bekymrer altså ikke mig.

PETRUCHIO:

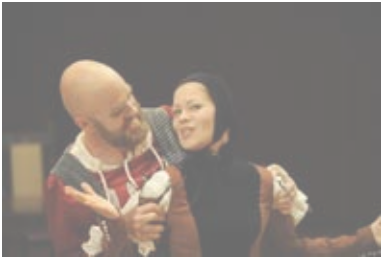
Det sidste ord lar jeg dig ikke få!

KATERINA:

Så lad mig gå. Jeg turrer Jer jo kun.

PETRUCHIO:

Nej, ikke spor. Du er utrolig blid.
Jeg fik at vide, du var spotsk og gnaven,

nu ser jeg jo, at rygtet lyver groft,
for du er munter, kvik og yderst høflig,
lidt stille, men dog sød som chokolade.
Dit blik er mildt, du rynker aldrig panden
med rimpet mund som arrigtrolde gør,
du finder ingen fryd i bidske ord,
men taler hjertens gerne hjertensgodt
og venligt med enhver, der bejler til dig.

(Han slipper hende.)

Åh, hvorfor har man sagt mig at du halter?
Det er jo løgn, min Kat er som en hassel
En løgn! Nej, Kat er som en hasselgren.
Så slank og smækker, bøjelig men rank.
Og mild og delikat som hasselnødder.
Lad mig se dig gå. Halt er du ikke.

KATERINA:

Gå, fjols, og kommandér med dine folk.

PETRUCHIO:

Kan mon Diana smykke sine lunde
som Kat et kammer med sin ædle gang?
Vær du Diana selv, så er hun Kat,
og Kat er kysk, men elskovsfuld Diana!

KATERINA:

I taler smukt - hvem har I læst dét hos?

PETRUCHIO:

Den evne fik jeg ind med modermælken.

KATERINA:

Så skummed Jeres mor vist fløden selv.

PETRUCHIO:

Du synes jeg er dum?

KATERINA:

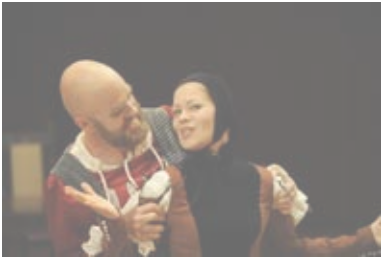
Nej, vældig klog;
I véd at man skal varme sig i frostvejr.

PETRUCHIO:

Ja, varme mig, det vil jeg - i din seng.
Så jeg vil springe al den skønsnak over
og sige, utilsløret, at din far
har lovet mig at vi to snart skal giftes
din medgift er bestemt og accepteret,
og giftes skal vi, hvad du så end siger.
- ved dette lys, som viser mig din skønhed,
den skønhed, som har vakt min kærlighed -
du skal ha mig og ingen anden mand,
for jeg er født til det, til dette ene:
at tæmme dig, min Kat, min egen vildkat,

(Oversættelsens tekstgrundlag: New Cambridge-udg. v. Ann Thompson, 1984, og Arden-udg. v. Brian Morris, 1981.)

Uddrag på engelsk

Akt 2, Scene 1

PETRUCHIO

But here she comes; and now, Petruchio, speak.

Enter KATHARINA

Good morrow, Kate; for that's your name, I hear.

KATHARINA

Well have you heard, but something hard of hearing:

They call me Katharina that do talk of me.

PETRUCHIO

You lie, in faith; for you are call'd plain Kate,
And bonny Kate and sometimes Kate the curst;
But Kate, the prettiest Kate in Christendom
Kate of Kate Hall, my super-dainty Kate,
For dainties are all Kates, and therefore, Kate,
Take this of me, Kate of my consolation;
Hearing thy mildness praised in every town,
Thy virtues spoke of, and thy beauty sounded,
Yet not so deeply as to thee belongs,
Myself am moved to woo thee for my wife.

KATHARINA

Moved! in good time: let him that moved you hither
Remove you hence: I knew you at the first
You were a moveable.

PETRUCHIO

Why, what's a moveable?

KATHARINA

A join'd-stool.

PETRUCHIO

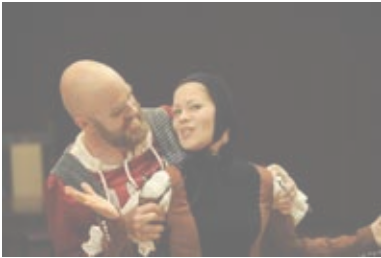
Thou hast hit it: come, sit on me.

KATHARINA

Asses are made to bear, and so are you.

PETRUCHIO

Women are made to bear, and so are you.

KATHARINA

No such jade as you, if me you mean.

PETRUCHIO

Alas! good Kate, I will not burden thee;
For, knowing thee to be but young and light--

KATHARINA

Too light for such a swain as you to catch;
And yet as heavy as my weight should be.

PETRUCHIO

Should be! should--buzz!

KATHARINA

Well ta'en, and like a buzzard.

PETRUCHIO

O slow-wing'd turtle! shall a buzzard take thee?

KATHARINA

Ay, for a turtle, as he takes a buzzard.

PETRUCHIO

Come, come, you wasp; i' faith, you are too angry.

KATHARINA

If I be waspish, best beware my sting.

PETRUCHIO

My remedy is then, to pluck it out.

KATHARINA

Ay, if the fool could find it where it lies,

PETRUCHIO

Who knows not where a wasp does
wear his sting? In his tail.

KATHARINA

In his tongue.

PETRUCHIO
Whose tongue?

KATHARINA
Yours, if you talk of tails: and so farewell.

PETRUCHIO
What, with my tongue in your tail? nay, come again,
Good Kate; I am a gentleman.

KATHARINA
That I'll try.
She strikes him

PETRUCHIO
I swear I'll cuff you, if you strike again.

KATHARINA
So may you lose your arms:
If you strike me, you are no gentleman;
And if no gentleman, why then no arms.

PETRUCHIO
A herald, Kate? O, put me in thy books!

KATHARINA
What is your crest? a coxcomb?

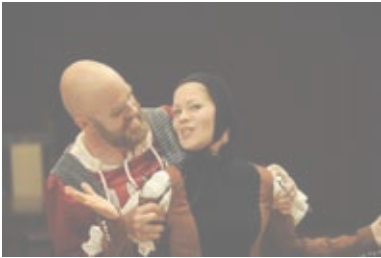
PETRUCHIO
A combless cock, so Kate will be my hen.

KATHARINA
No cock of mine; you crow too like a craven.

PETRUCHIO
Nay, come, Kate, come; you must not look so sour.

KATHARINA
It is my fashion, when I see a crab.

PETRUCHIO
Why, here's no crab; and therefore look not sour.

KATHARINA
There is, there is.

PETRUCHIO
Then show it me.

KATHARINA
Had I a glass, I would.

PETRUCHIO
What, you mean my face?

KATHARINA
Well aim'd of such a young one.

PETRUCHIO
Now, by Saint George, I am too young for you.

KATHARINA
Yet you are wither'd.

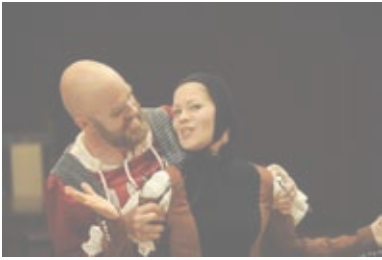
PETRUCHIO
'Tis with cares.

KATHARINA
I care not.

PETRUCHIO
Nay, hear you, Kate: in sooth you scape not so.

KATHARINA
I chafe you, if I tarry: let me go.

PETRUCHIO
[...] And therefore, setting all this chat aside,
Thus in plain terms: your father hath consented
That you shall be my wife; your dowry 'greed on;
And, Will you, nill you, I will marry you.
Thou must be married to no man but me;
For I am he am born to tame you Kate.

Inspiration om emnet

Litteratur

"Shakespeare - dramatiker, menneske, myte" af Gunnar Sjøgren, Det Schønbergske forlag, 1971.

"Shakespeare - en introduktion" G.B. Harrison, Gyldendal, 1964.

"Shakespeare" af Bill Bryson. Oversat af Jørgen Nielsen.
Nyeste skud på stammen er antibiografien om Shakespeare

"Hvem ejer Shakespeare? Det gamle teater i det moderne" af Lars Liebst og Erik A. Nielsen.

Film

The Taming of the Shrew af Franco Zeffirelli, 1967

Romeo + Julie af Baz Luhrmann, 1996.

Shakespeare in love af John Madden, 1999

10 Things I hate about you af Gil Junger, og hovedrollerne spilles af Julia Stiles og Heath Ledger. Touchstone Pictures, 1999)